Felix de Rooy en de Antilliaanse film

Dekoloniseren doen we in theorie al eeuwen

DEN HAAG — De 33-jarige regisseur Felix de Rooy leeft tussen drie culturen. Hij woont dan wel voornamelijk in Amsterdam, maar zijn hart ligt duidelijk op zijn geboorte- eiland Curaçao. Dat wordt duidelijk bij de feestelijke presentatie van zijn tweede grote film, «Almacita di Desolato». Hij heeft zich ervoor in smoking gestoken, maar met de herinnering aan warmer streken draagt hij er afgeknipte zwarte handschoenen bij, om onze kou het hoofd te bieden.

De Rooy heeft al een internationale carrière achter zich. Hij woonde een tijd in Mexico, studeerde aan de Vrije Academie Psychopolis in Den Haag schilderen en grafiek. Op Curaçao was hij enkele jaren tekenleraar en cultureel ambtenaar. Op de New York University volgde hij een tijdlang de opleiding als tv- en filmregisseur. De overgang van de beeldende kunst naar de film kwam voor hem voort uit het besef, dat hij zich niet in het individualisme wil verstoppen.

"Film bereikt meer mensen dan een galerie. Samenwerking met enorm veel mensen trekt mij aan. Wat je meekrijgt van anderen, boeit mij. Je moet communiceren", zegt hij daarover. "Voor mijn jongste film bestond de «crew» uit Amerikanen, de productiekant was Nederlands en de spelers waren Antillianen. Die brede basis is een voordeel. Wereldburgers hebben een multiculturele samenstelling. Je moet een juiste balans vinden, proberen mobiel te zijn. Ik hou niet van het inheemse gedoe. Als je ergens bent, denk je in het middelpunt van de wereld te zitten. Ze kunnen me nog meer vertellen. Door die beweeglijkheid zie je in essentie de menselijkheid en daar gaat het om".

NEW YORK

"Wat ik heel leuk vind, is dat ik in New York als Antilliaan de eerste was, die voor zijn eindwerkstuk met een complete film kon komen. Dat was nog niet eerder gebeurd. Doordat ik van

«MAGISCHE VERHALEN over het leven op Curaçao. Regie: Felix de Rooy. Scenario: Norman de Palm. Camera: Ernest Dickerson. Montage: Ton de Graaff. Muziek: Grupo Issoco. Met Marian Rolle, Gwendomar Roosje, Yubi Kirindongo e.a. Vertoningsduur: 112 minuten.

een klein eiland kwam, had ik geleerd mijzelf te helpen. Op die filmschool bleek ik een veel onafhankelijker manier van werken te hebben dan de specialisten om mij heen. Mijn tekortkoming bleek daar juist één van mijn grote krachten te zijn. Het is me er niet gemakkelijk gemaakt. Door het bestaande racisme en het subsidie- stelsel, dat aan buitenlanders voorbij gaat".

Felix de Rooy voelt zich vooral geroepen om films over de Antillen te maken. "In Amerika hebben ze niet nog iemand nodig en in Nederland idem dito. Ik wil de Antilliaanse cultuur naar voren brengen in een dialoogvorm. Om een achterstand op te heffen. Jij als eenling moet het gezicht van de Antilliaanse film bepalen. Ik probeer spelenderwijs anderen bekend te maken met die cultuur. Nederland moet blootgesteld worden aan die wereld. Men moet eraan wennen. Ik heb daarin een pedagogische rol. «Almacita di Desolato» is als een mythe, een sprookje. Los van de politiek en koloniaal- geweld een goede introductie om geïnteresseerd te raken.

...Felix de Rooy: hart bij Curaçao...

"Over het hele kolonisatie- proces bestaat er wat Nederland betreft maar één film, «Max Havelaar». Engelse films over dat onderwerp zijn hoogstens vanuit een koloniale gêne gemaakt, ze zijn niet vanuit de gekoloniseerde landen gedacht zoals de norm zou moeten zijn. Het gaat om de kijk van de Westerse wereld".

Felix de Rooy kan zich oprecht kwaad maken over hoe Alec Guinness in David Leans' «A passage to India» de rol van Indiase karakter speelde. "De hele film- distributie blijkt op het rassen- systeem te zijn gebaseerd. Soms vraagt men mij: 'Zijn jullie niet blij die film met Nederlandse steun te kunnen maken?' Maar waarom het speciaal zijn? Ik ben Nederlander! Pas in deze generatie verandert er iets, maar nog niet alles. We zijn in theorie al eeuwen op dezelfde manier aan het dekoloniseren. Onlangs ben ik in Straatsburg bij de Raad van Europa op een conferentie geweest over het integreren van minderheden in kunst en cultuur. WVC had mij uitgenodigd. Ik bleek de enige met een Afrikaanse afkomst. Voor Duitsland zaten er drie witte dames, voor België twee witte dames. De Nederlandse delegatie was de enige die een betrokkene had meegenomen".

VOGEL

In de jaren vijftig zijn Elis Juliana en pater Paul Brenneker op Curaçao op zoek gegaan naar de oude geschiedenis zoals die mondeling was overgedragen. Met bandopnamen registreerden zij de verhalen en liederen voordat die door het moderne leven verdwenen zouden zijn. Eén van de liederen — die in totaal in twaalf boeken terecht kwamen — vormde het uitgangspunt voor de film «Almacita di Desolato». De schrijver Norman de Palm maakte het scenario.

Het lied gaat over een moeder en een kind, die over een vlakte trekken. Een vögel vraagt haar het kind mee te nemen. "om haar last te verlichten". Als zij tenslotte toestemt, vindt zij haar kind later terug met uitgepikte ogen. Om er een consistent filmverhaal van te maken vroeg de scenario- schrijver zich af wie deze vrouw was en waar ze vandaan kwam.

De Rooy: "We zijn nu een toeristen- eiland. Met de Isla, videotheken en allerlei moderne voorzieningen. Sommige oude gebruiken bestaan nog wel, maar voor de film is een tijd gekozen tussen de afschaffing van de slavernij en het begin van de industrialisatie, die omstreeks 1910 begon. Het dorpje San Pedro, dat we gebruikten voor de opnamen, is nog steeds geïsoleerd. Water komt er uit de grond en er is geen electriciteit. Er woont één vrouw die tv heeft waarnaar men komt kijken. Voor het aanpassen van het dorp naar de omstandigheden van toen was het voornamelijk nodig de eternieten daken weg te nemen en autowrakken op te ruimen.

BIJFUNCTIES

"De acteurs zijn semi- professionelen omdat zij niet alleen van spelen kunnen bestaan. Rina Penso bijvoorbeeld huwt daarnaast mensen op het stadhuis in Willemstad".

Felix de Rooy had het geluk, dat een Nederlandse onderwijzer en valkenier zich juist was gaan bezighouden met het africhten van de warawara- vogel. Daardoor konden de opmerkelijke vogelrol zowel met getrainde als met wilde vogels van die soort tot stand komen.

De regisseur twijfelt of hij nog eens in San Pedro kan terugkeren. Tijdens het filmen zijn er veel mensen langs gekomen om foto's te maken. De bewoners zagen daarna niets in een toeristische attractie. De rust is weer teruggekeerd in San Pedro.

...scène uit Alamacita de Desolato...

HAAGS FILMHUIS — Felix de Rooy heeft na zijn film 'Desiree' een folkloristische achtergrond over zijn geboorte- eiland Curaçao als uitgangspunt genomen, voor wat ten slotte uitpakt als een magische schildering. Die komt dicht in de buurt van verscheidene andere Zuidamerikaanse films in dit genre.

De Rooy werkt met een toegewijde flair, zodat men in een verhouding bescheiden budget toch een authentiek beeld kon ontstaan van een prille wereld, zoals die er in het begin van deze eeuw nog was in kleine dorpjes op Curaçao. De angst voor de droogte speelt er steeds een belangrijke rol en brengt een temperamentvolle verbeelding op gang. Voor de film werd San Pedro in oude staat hersteld. De spelers laten zich in hun volle spontane gemoed heel ongesmukt gaan. De Rooy is verder in staat sfeervolle beelden te oogsten, zodat 'Almacita' di Desolato' er mag zijn — al ontsnapt de film dan soms niet aan een zekere breedvoerigheid. De Rooy kan filmen, dat staat vast. Solem is een stoofstomme priesteres, die er vaak op uittrekt met een 13-jarige knaapje als begeleider. Samen zoeken zij naar vruchten voor de door droogte geplaagde kleine gemeenschap van Desolato. Een gevluchte jongeman, die door het tweetal op een van die speurtochten gewond wordt aangetroffen wordt door de priesteres naar een grot gebracht en verzorgd.

Later blijkt Solem zwanger te zijn en wordt zij gedwongen Desolato te verlaten. Met het knaapje en haar baby trekt zij weg op zoek naar het rijk der voorouders.

Het realisme van het verhaal verschuift steeds meer naar een mythisch karakter, en de film slaagt erin om dat met visuele kwaliteiten ook werkelijk op te wekken. De naïeve kant van dit gespeelde stukje onbekende historie van Curaçao weet de charme daarvan op de kijker over te brengen. •

(Uit de Haagsche Courant)